

Skaidrojums par licences, reģistrācijas vai darbības atļaujas saņemšanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Skaidrojums sniedz ieteikumus par finanšu tirgus dalībnieka licences, reģistrācijas vai darbības atļaujas saņemšanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanas principiem.
2. Skaidrojums paredzēts finanšu tirgus dalībniekiem. Ja finanšu tirgus dalībnieka darbības jomā ir izstrādātas Eiropas Savienības līmeņa pamatnostādnes, tas ievēro tajās noteikto dokumentu sagatavošanas ieteikumus, kā arī balstās uz šajā skaidrojumā noteiktajiem pamatprincipiem, ciktāl tie nav pretrunā ar attiecīgajām pamatnostādnēm.
3. Lietotie termini un saīsinājumi:
 - 3.1. licence, reģistrācija vai darbības atļauja – Latvijas Bankas izsniegta darbības atļauja, licence vai reģistrācijas, kas apliecina finanšu tirgus dalībnieka tiesības sniegt finanšu pakalpojumus Latvijā;
 - 3.2. NILLTPF – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma un proliferācijas finansēšana;
 - 3.3. finanšu tirgus dalībnieks – pakalpojumu sniedzējs, kas iesniedz pieteikumu licences, reģistrācijas vai darbības atļaujas saņemšanai.

II. Par sākotnēji iesniedzamo informāciju

4. Finanšu tirgus dalībniekam, gatavojoties iesniegt pieteikumu licences, reģistrācijas vai darbības atļaujas saņemšanai, ir iespēja saņemt Latvijas Bankas konsultāciju par jautājumiem, kas saistīti ar pakalpojuma saņemšanu, t. sk. viedokli par izvēlētajā komercdarbības modeļa atbilstību regulējumam un finanšu tirgus dalībnieka pārvaldē iesaistīto amatpersonu (atbildīgo personu), dalībnieku ar būtisku līdzdalību un kapitāla izcelsmes atbilstības normatīvo aktu prasībām sākotnējo izvērtējumu.

5. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz dokumentus latviešu valodā. Dokumentiem svešvalodā iesniedz tulkojumu latviešu valodā vai valodā, ko lieto starptautisko finanšu jomā, vai valodā, par kuru finanšu tirgus dalībnieks ir vienojies ar Latvijas Banku.

6. Labās prakses piemērs: finanšu tirgus dalībnieks, iesniedzot sākotnējai izskatīšanai paredzētos dokumentus, iekļauj tajā detalizētu informāciju par savu darbības modeli, darbības modeļa shematisku attēlu, maksājumu plūsmas aprakstu, informāciju par pakalpojumu sniegšanas mērķa tirgu (detalizētāk skatīt III nodaļā). Tāpat finanšu tirgus dalībnieks sniedz informāciju par tā kapitālu, tā izcelsmes avotu un pievieno kapitāla izcelsmes pamatojuma dokumentus (detalizētāk skatīt V nodaļā). Finanšu tirgus dalībnieks norāda arī tā organizatorisko struktūru, sniedz informāciju par akcionāriem (dalībniekiem) ar būtisku līdzdalību, patiesajiem labuma guvējiem un amatpersonām (detalizētāk skatīt VI nodaļā).

7. Sliktās prakses piemēri:

7.1. finanšu tirgus dalībnieks iesniedz sākotnējai izskatīšanai informāciju, kas ietver vispārīgu darbības modeļa aprakstu un darbības plānu, bet neietver detalizētu aprakstu un pakalpojumu sniegšanas kārtību, organizatorisko struktūru un maksājumu plūsmas aprakstu;

7.2. finanšu tirgus dalībnieks iesniedz informāciju par tā akcionāriem (dalībniekiem) ar būtisku līdzdalību, bet neiesniedz papildu informāciju par patiesajiem labuma guvējiem;

7.3. finanšu tirgus dalībnieks iesniedz informāciju par sākotnējo kapitālu, bet nav pievienojis tā izcelsmi pamatojošus dokumentus, iekļaujot tikai aprakstu par naudas līdzekļu izcelsmi.

III. Par darbības plānā iekļaujamo informāciju

8. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz detalizētu darbības plānu, kurā ir skaidri aprakstīti piedāvātie pakalpojumi, t. sk. izvēlēta darbības modeļa īpatnības, naudas plūsmas pārvaldīšanas kārtība, finanšu prognozes, klientu loks un ar izvēlēto biznesa modeli saistīto risku novērtējums. Darbības plānā var ietvert izvērtējumu par darbības modeļa atbilstību attiecīgajam regulējumam ar norādi uz konkrētu likuma pantu par izvēlēto pakalpojuma veidu. Sniegto pakalpojumu aprakstu var izstrādāt arī kā atsevišķu dokumentu.

9. Labās prakses piemēri:

9.1. darbības plāns ir izstrādāts, ievērojot vispārējos komercdarbības plāna izstrādes standartus, iekļaujot informāciju par plāna kopsavilkumu (biznesa

mērķis, darbības virzieni, vieta tirgū utt.), vispārēju informāciju par finanšu tirgus dalībnieku, t. sk. organizatorisko struktūru, informāciju par vadību, nozares informāciju (pamatrādītāji, tendences, to analīze, segmentācija, cikliskums, sezonālitate utt.), risku aprakstu;

9.2. finanšu tirgus dalībnieka iesniegtais darbības plāns sniedz priekšstatu par tā darbības modeli, detalizēti aprakstot pakalpojuma būtību un sniedzot norādi uz konkrētu likuma normu, kas ietver izvēlēto pakalpojuma veidu. Darbības plāns satur darbības modeļa ilgtspējas aprakstu, kas pamatots ar finanšu prognozēm vismaz turpmākajiem trīs gadiem un ietver attiecīgo ārējo un iekšējo faktoru stratēģisko mērķu sasniegšanai izvērtējumu un pieņemumu ticamības novērtējumu. Darbības modeļa izvēles pamatojums sniedz atbilstošu izpratni par stratēģiskajiem mērķiem, galvenajiem uzņēmējdarbības virzītājspēkiem, visām konstatētajām konkurences priekšrocībām, uzņēmējdarbības plāna kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem mērķiem, tostarp finanšu tirgus dalībnieka produktiem vai pakalpojumiem un stāvokli tirgū;

9.3. finanšu tirgus dalībnieka darbības plānā aprakstītā organizatoriskā struktūra sniedz skaidru priekšstatu par atbildības sadalījumu. Darbības plānā ietvertā stratēģija skaidri norāda uz turpmākajiem plāniem attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu – darbības veidiem, maksājumu plūsmas organizēšanu, darbības ģeogrāfisko sadalījumu, tostarp paredzēto darbību veikšanu ar meitasuzņēmumu un filiāļu (pārstāvju) starpniecību vai izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvību Eiropas Savienībā vai pakalpojumu sniegšanas režīmu trešajā valstī, un plānoto turpmāko paplašināšanos;

9.4. darbības plānā ir sniegts apraksts par to, kuri procesi, sniedzot pakalpojumus, tiks automatizēti un kuri tiks veikti manuāli, procedūrās paredzot detalizētas instrukcijas darbiniekiem par kārtību, kādā tiek sniegti pakalpojumi.

10. Sliktās prakses piemēri:

10.1. darbības plānā nav norādīts, kā finanšu tirgus dalībnieks apņemas nodrošināt, ka, izmantojot plānoto darbības modeli, attiecībā uz darbības shēmu kopumā tiks ievērotas normatīvajos aktos pakalpojumu sniegšanai noteiktās prasības, t. sk. prasības par informācijas atklāšanu interešu konfliktu pārvaldīšanai un Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma prasības;

10.2. aprakstītajā finanšu tirgus analīzē trūkst informācijas, kā izvēlēta biznesa modeļa vājās puses un draudi var ietekmēt attīstības scenārijus un kā izvēlēta biznesa modeļa stiprās puses un iespējas saistītas ar prognozējamo klientu skaitu vai viena klienta vidēji ieguldīto summu;

10.3. darbības plānā trūkst detalizēta risku apraksta vai arī ir minēti tikai daži no darbības modeļiem piemītošajiem riskiem.

IV. Par informāciju saistībā ar finansiālās stabilitātes nodrošināšanu

11. Finanšu tirgus dalībnieks sniedz informāciju par finansiālo stabilitāti un tā pārvaldību. Informācija satur detalizētu izklāstu par privāto finanšu resursu izmantošanu kapitālam, ieskaitot šo līdzekļu izcelsmi un pieejamību, un detalizētu izklāstu par pieeju kapitāla avotiem un finanšu tirgiem. Informācijai pievieno visas attiecīgās vienošanās un līgumus, kas saistīti ar kapitāla pieaugumu (ja attiecas), tāpat sniedz informāciju par aizņemto līdzekļu (ja tādi ir) izmantošanu vai plānoto izmantošanu, ieskaitot attiecīgo aizdevēju identificējošu informāciju un informāciju par aizdevuma termiņiem, nosacījumiem, ķīlām un garantijām, kā arī informāciju par aizņemto līdzekļu (vai līdzekļu, kurus plānots aizņemt) izcelsmi, ja aizdevējs nav pārraudzīta finanšu iestāde, un detalizētu informāciju par veidu, kādā plānots veikt finanšu resursu pārvedumu uz licencējamo uzņēmumu.

12. Labās prakses piemēri:

12.1. pieteikumā licences, reģistrācijas vai darbības atļaujas saņemšanai sniedz informāciju par pamatkapitālam izmantojamiem naudas līdzekļiem, ieskaitot visus naudas līdzekļu izcelsmi pamatojošos dokumentus, un informāciju par finanšu tirgus dalībnieka īpašniekiem – fiziskajām personām un juridiskajām personām – saskaņā ar Latvijas Bankas noteikumiem¹;

12.2. kapitāla līmeņa noteikšana ir vērsta uz to, lai nodrošinātu atļauju, reģistrāciju vai licenci saņēmušā finanšu tirgus dalībnieka atbilstību pašu kapitāla un citām prudenciālajām prasībām atļaujas, reģistrācijas vai licences saņemšanas brīdī. Kapitāla līmenis tiek noteikts, pamatojoties uz sākotnējo kapitālu un pašu kapitāla prasībām, ja pieteikuma iesniedzējam tādas noteiktas. Kapitāla daļas, kas reģistrētas, ir pilnībā apmaksātas (Latvijas Republikā reģistrētas kredītiestādes izziņa, kas apliecina dibināšanas pamatkapitāla iemaksu), apmaksai izmantojamiem līdzekļiem ir ar Latvijas Banku saskaņota likumīga izcelsme, un tie ir iegrāmatoti uzņēmuma reģistrā pirms atļaujas piešķiršanas, izņemot gadījumus, kad finanšu tirgus dalībnieku reģistrē tikai pēc darbības atļaujas izsniegšanas, kā, piemēram, kredītiestādes;

12.3. finanšu tirgus dalībnieka sniegtā informācija satur detalizētu izklāstu par privāto finanšu resursu izmantošanu, ieskaitot šo līdzekļu izcelsmi un pieejamību, detalizētu izklāstu par pieeju kapitāla avotiem un finanšu tirgiem, ieskaitot detalizētu informāciju par finanšu instrumentiem, kuri ir izsniegti vai kurus plānots izsniegt, visas attiecīgās vienošanās un līgumus, kas saistīti ar kapitāla pieaugumu, informāciju par aizņemto līdzekļu izmantošanu vai plānoto izmantošanu, ieskaitot attiecīgo aizdevēju vārdus un detalizētu izklāstu par

¹ <https://likumi.lv/ta/id/342047-noteikumi-par-butiskas-lidzdalibas-iegusanu-vai-palielina-sanu-finansu-institucija>

aizņēmuma veidu, tostarp termiņiem, nosacījumiem, ķīlām un garantijām, kā arī informāciju par aizņemto līdzekļu (vai līdzekļu, kurus plānots aizņemt) izcelsmi, ja aizdevējs nav pārraudzīta finanšu iestāde, kā arī detalizētu informāciju par veidu, kādā tiek veikti finanšu resursu pārvedumi uz uzņēmumu.

V. Par informāciju saistībā ar būtisku līdzdalību

13. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz informāciju, kurā ir apkopota un novērtēta akcionāru un dalībnieku atbilstība saskaņā ar Latvijas Bankas noteikumiem par paziņojumam par būtiskas līdzdalības iegūšanu vai palielināšanu pievienojamās informācijas sarakstu un paziņojuma izskatīšanas galvenajiem principiem un kārtību² (*attiecas uz Kredītiestāžu likuma 29. panta pirmo un otro daļu un 50. panta otro daļu, Apdrošināšanas un pārapirošināšanas likuma 40. panta sesto daļu un 76. panta pirmo un otro daļu, Finanšu instrumentu tirgus likuma 4.² pantu, 9. panta pirmo un otro daļu un 95.² panta sesto daļu, Alternatīvo ieguldījumu fondu un to pārvaldnieku likuma 12. panta otro un ceturto daļu un 81. panta astoto daļu, Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma 14. panta pirmo un otro daļu un 45. panta pirmo daļu un Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma 7.¹ panta otro un ceturto daļu un 78. panta septīto daļu, ņemot vērā ar būtisku līdzdalību saistītā NILLTPF riska novērtējumu).*

14. Sliktās prakses piemēri:

14.1. finanšu tirgus dalībnieks iesniedz vispārīgu informāciju par tā akcionāriem (dalībniekiem), nepievienojot finansiālās stabilitātes izvērtēšanai nepieciešamos dokumentus, kas varētu apstiprināt finanšu līdzekļu tiesisku ieguvu: nav sniegta detalizēta informācija par akcionāra norādītajiem finanšu līdzekļiem, proti, to izcelsmes avotu, un pamatojošie dokumenti, kā, piemēram, personas ienākumu deklarācijas, kredītiestādes konta izraksti par periodu, kurā iegūti minētie līdzekļi, u. tml.;

14.2. finanšu tirgus dalībnieks nav iesniedzis informāciju par visu īpašnieku regulārajiem ienākumiem (vismaz par pēdējiem trīs gadiem) un to gūšanu pamatojošos dokumentus (personas ienākumu deklarācijas u. tml.), un informāciju par to saistībām, lai varētu veikt minēto personu finanšu stabilitātes izvērtējumu.

² <https://likumi.lv/ta/id/342047-noteikumi-par-butiskas-lidzdalibas-iegusanu-vai-palielinašanu-finansu-institucija>

VI. Par informāciju saistībā ar organizatorisko struktūru

15. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz detalizētu un izsekojamu informāciju par tā organizatorisko struktūru līdz patiesajam labuma guvējam un tā pārvaldības kārtību (valde, padome, struktūrvienības (pārvaldes, departamenti, nodaļas utt.)) ar aprakstu par darba organizāciju kopumā un pienākumu sadali. Organizatoriskā struktūra ir veidota tā, lai nodrošinātu stabilu darba organizāciju, kurā ir nodrošināta efektīva pārskatu sniegšanas kārtība, pienākumu sadale un risku novērtēšana un pārvaldība, tostarp uzraudzība. Iekļauj arī informāciju par iekšējo struktūru attiecībā uz struktūrvienībām un to personāla sadalījumu.

16. Organizatoriskās struktūras aprakstā iekļauj pamatinformāciju par valdes un padomes locekļiem (ja ir), tostarp par NILLTPF novēršanas prasību izpildes pārraudzību atbildīgo valdes locekli, iekšējā audita dienesta vadītāju, risku direktoru, par darbības atbilstības kontroli atbildīgo personu, sabiedrības kontrolieri, par NILLTPF novēršanas prasību izpildi atbildīgo personu, par sankciju riska pārvaldīšanu atbildīgo darbinieku, ārvalsts ieguldījumu brokeru sabiedrības filiāles vai ieguldījumu brokeru sabiedrības filiāles citā dalībvalstī vadītāju. Piemērotības novērtējums jāveic par valdes un padomes (ja tāda izveidota) locekļiem un personām, kuras pilda pamatfunkcijas.

17. Saskaņā ar Komerclikuma 78. panta otro daļu un 139. panta pirmo daļu komercsabiedrības juridiskā adrese ir adrese, kura ierakstīta komercreģistrā. Lai gan Komerclikuma regulējums ir mainīts no uzņēmuma valdes patiesā sēdekļa teorijas uz reģistrācijas vietas teoriju, tas nav noteicošais pār speciālo regulējumu un papildu kritēriju par valdes patiesā sēdekļa atrašanās vietu, kas īpaši raksturīga finanšu jomas regulējumā. No tā izriet, ka juridiskā adrese un lokācijas valsts ir vieta, kur atrodas un ir sasniedzama sabiedrības vadība (sabiedrības sēdeklis).

18. Saskaņā ar finanšu jomas regulējumu pamatā sabiedrības juridiskā adrese ir piesaistīta sabiedrības sēdeklim jeb vietai, no kuras sabiedrība tiek faktiski vadīta. Minētā finanšu jomas regulējuma mērķis ir trešo personu aizsardzības interesēs padarīt sabiedrības vadību (valdi) sasniedzamu un pieejamu, kā arī panākt, lai publiskajā reģistrā (komercreģistrā) ierakstītās ziņas atbilstu faktiskajai situācijai. Svarīga ir faktiskā sabiedrības vadības atrašanās vieta, nevis formālā adrese, uz kuru var nosūtīt tikai korespondenci (piemēram, pasta nodaļas abonenta kastīte). Tomēr sabiedrības sēdeklis nenozīmē vietu, kur kādam pastāvīgi jāuzturas. Tā ir vieta, kur parasti notiek ar sabiedrības vadīšanu saistītās darbības (notiek valdes sēdes un tiek pieņemti valdes lēmumi), kā arī atrodas ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saistītā informācija.

19. Latvijas Bankai uzraudzības nolūkos ir būtiski, ka finanšu tirgus dalībnieka vadība ir sasniedzama tās juridiskajā adresē ne tikai tādēļ, lai organizētu darbu no tās juridiskās adreses Latvijā, bet arī tādēļ, lai tā būtu sasniedzama tad, kad Latvijas Banka veic uzraudzības funkcijas.

20. Labās prakses piemēri:

20.1. iesniegtajos dokumentos ir skaidri aprakstīta un izsekojama organizatoriskā struktūra līdz patiesajam labuma guvējam un finanšu tirgus dalībnieka pārvaldības kārtība, detalizēti aprakstīta darba organizācija kopumā un ir noteikta pienākumu sadale, datu aktualizācija, dokumentu saglabāšana. Dokumentos īpaša uzmanība pievērsta tam, lai novērstu tādu nepārredzamu vai nevajadzīgi sarežģītu struktūru izveidi, kurām nav skaidra ekonomiskā pamatojuma vai juridiskā mērķa vai tās rada interešu konflikta riskus;

20.2. ja uzņēmējdarbības plānā paredzēts izveidot struktūras citās jurisdikcijās, tad finanšu tirgus dalībnieks izvērtē un apraksta, vai tā vadības struktūra pienācīgi īsteno uzraudzību vai spēj pārvaldīt ar to saistīto risku un vai struktūra nerada šķēršļus efektīvai kompetento iestāžu uzraudzībai, ieskaitot risku uzskaiti un pārvaldīšanu;

20.3. finanšu tirgus dalībnieks iesniedz pamatinformāciju par valdes (padomes) locekļiem, iekšējā audita dienesta vadītāju, risku direktoru, par darbības atbilstības kontroli atbildīgo personu, sabiedrības kontrolieri, par NILLTPF novēršanas prasību izpildi atbildīgo personu un par sankciju riska pārvaldīšanu atbildīgo darbinieku. Finanšu tirgus dalībnieks, kurš saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma prasībām ir tiesīgs neiecelt atbildīgo darbinieku augstākajā vadībā, kas nodrošina NILLTPF novēršanas prasību izpildes pārraudzību, nodrošina tādas organizatoriskās struktūras izveidi, lai par NILLTPF novēršanas prasību izpildi atbildīgajai personai ir pilnvaras pieņemt lēmumus, kas skar finanšu tirgus dalībnieka pakļautību minētajiem riskiem.

VII. Par informāciju saistībā ar iekšējās kontroles sistēmas pārvaldību

21. Finanšu tirgus dalībnieks skaidri apraksta tā iekšējās kontroles sistēmas pārvaldības procesu. Aprakstā iekļauj piemērotas un pietiekamas pārvaldības nodrošināšanai nepieciešamo administratīvo, riska vadības un grāmatvedības (nepieciešamības gadījumā arī ārpakalpojumu) procedūru aprakstus, kā arī kvalitatīvu procesu pārvaldības aprakstu pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai.

22. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz izvērtējumu, ka tam ir piemērota iekšējās kontroles sistēma, kas ir samērīga ar tā paredzētajām darbībām, uzņēmējdarbības

modeli, sarežģītību un ar to saistītajiem riskiem (piemēram, klientu piesaistīšanu tiešsaistē, kibernetikas aizsardzības pasākumiem).

23. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz informāciju gan par piešķirto cilvēkresursu pietiekamību pilnslodzes ekvivalenta skaita un kvalifikācijas aspektā, gan sistēmu un budžeta piemērotību uzdevumu veikšanai. Finanšu tirgus dalībnieks iesniedz detalizētu aprakstu par uzdevumu un pienākumu sadali un to, ka tā ļaus vadības struktūrai pilnībā pārvaldīt tās struktūru un nodrošināt, ka iekšējās kontroles funkcijas ir neatkarīgas no uzņēmējdarbības virzieniem, ko tās kontrolē, tostarp pastāv atbilstīga pienākumu nošķiršana un tām ir atbilstoši finanšu resursi un cilvēkresursi, kā arī pilnvaras efektīvi pildīt pienākumus. Pārskatu sniegšanas kārtībai un pienākumu sadalei, īpaši starp personām, kuras pilda pamatfunkcijas, finanšu tirgus dalībniekā vajadzētu būt detalizētai, saskanīgai, izpildāmai un pienācīgi dokumentētai.

24. Labās prakses piemērs:

24.1. finanšu tirgus dalībnieks ir iesniedzis informāciju, kas ļauj iegūt skaidru priekšstatu, ka iekšējās kontroles sistēma aptver visas tā darbības jomas un atspoguļo visus aizsardzības modeļa virzienus risku novēršanai un pārvaldības funkciju noteikšanai;

24.2. iesniegtā informācija ļauj pārbaudīt, vai ir ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu, ka uzņēmējdarbības un atbalsta vienības, kas ir pirmā aizsardzības līnija, būs atbildīgas par to risku apzināšanu un pārvaldību, ko tās rada savu darbību veikšanā, un par atbilstošu procesu un kontroles izveidi un uzturēšanu, lai nodrošinātu, ka šādi riski tiek analizēti, mērīti, uzraudzīti, par tiem tiek pienācīgi ziņots un tie tiek turēti finanšu tirgus dalībnieka vēlmes uzņemt risku robežās, kā arī tie atbilst iekšējām un ārējām reglamentējošām prasībām. Riska pārvaldības funkcija un atbilstības funkcija, un otrā aizsardzības līnija kopā ar iekšējās revīzijas funkciju, kas ir trešā aizsardzības līnija, veido iekšējās kontroles funkciju iekšējās kontroles sistēmā;

24.3. iesniegtā informācija ļauj pārliecināties, ka iekšējās kontroles sistēma tiks izveidota, ņemot vērā proporcionalitātes kritērijus, un ka tās pārvaldības funkciju veicējiem tiks piešķirtas atbilstošas un pietiekamas pilnvaras, statuss un tieša piekļuve vadības struktūrai, ļaujot tām pildīt savu uzdevumu.

VIII. Par informāciju saistībā ar NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidi

25. Finanšu tirgus dalībnieks, veidojot NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu, t.sk., izstrādājot politikas un procedūras, ņem vērā savas darbības, sniegto pakalpojumu un plānotā klientu loka specifiku un tiem piemītošos riskus.

26. Finanšu tirgus dalībnieks iekšējās procedūras izstrādā, pamatojoties uz dokumentētu risku novērtējumu un saskaņā ar biznesa plānā ietvertu darbības raksturojumu. Procedūrās paredzētās kārtības ir praktiskas un tādā kvalitātē un detalizācijas pakāpē, lai tās saturētu visu darbinieku ikdienas pienākumu veikšanai nepieciešamo informāciju. Procedūrās finanšu tirgus dalībnieks skaidri nosaka, kurš darbinieks vai struktūrvienība ir iesaistīta katrā procesa posmā un atbildīga par to, tostarp kurš nodrošina nepieciešamos kvalitātes kontroles pasākumus.

27. Finanšu tirgus dalībnieks iekšējās procedūrās paredz skaidras prasības NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas elementu ieviešanai un īstenošanai saskaņā ar Latvijas Bankas tīmekļvietnes sadaļā "Licencēšana" (<https://www.bank.lv/licencesana/>) pieejamo NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas prasību sarakstu un to papildinošajiem Latvijas Bankas ieteikumiem, kā arī ievērojot proporcionalitātes principu, kas nozīmē, ka nelielām zema riska finanšu tirgus dalībniekam izstrādātā iekšējā kārtība NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanai var nebūt tik komplicēta un apjomīga kā augstāka riska finanšu tirgus dalībniekam vai atsevišķi elementi var nebūt ieviesti vispār, ja tas nav aktuāli plānotās darbības specifikai un tiek atbilstoši pamatots risku novērtējumā. NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanai nepieciešamās kārtības var būt ietvertas vienā vai vairākos dokumentos atkarībā no finanšu tirgus dalībnieka lieluma un plānoto pakalpojumu klāsta. Ja atsevišķas kontroles ir iespējams ieviest tikai pēc darbības atļaujas saņemšanas (piemēram, informācijas tehnoloģiju risinājumus), finanšu tirgus dalībnieks izstrādā darbības plānu to ieviešanai, paredzot kompensējošus pasākumus līdz attiecīgo kontroļu ieviešanai.

28. Finanšu tirgus dalībnieks sagatavo skaidru un pārskatāmu informāciju par cilvēkresursu un citu nepieciešamo resursu (piemēram, informācijas tehnoloģiju risinājumu) pietiekamību efektīvai NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas funkciju izpildei. Vērtējot cilvēkresursu pietiekamību, ņem vērā arī nepieciešamos profesionālās kvalifikācijas un atbilstības standartus, ievērojot proporcionalitātes principu un izmantojot uz risku izvērtējumu balstītu pieeju.

29. Labās prakses piemēri:

29.1. finanšu tirgus dalībnieks, izstrādājot iekšējās procedūras, ir iepazinies un ņēmis vērā labās prakses ieteikumus NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas prasību ievērošanai, īpaši Latvijas Bankas izstrādāto [Rokasgrāmatu](#) un Eiropas Banku iestādes pamatnostādnes par riska faktoriem ([saite](#)), lai izveidotu savas plānotās darbības specifikai un riskiem atbilstošu, efektīvu NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu;

29.2. finanšu tirgus dalībnieks pirms iekšējo procedūru izstrādes ir veicis un dokumentējis savai plānotajai darbībai un sagaidāmajam klientu lokam piemītošā NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, apzinājis savas finansiālās iespējas nodrošināt risku pārvaldībai nepieciešamos resursus, kā arī definējis savu riska apetīti un finanšu tirgus dalībnieka vērtības. Finanšu tirgus dalībnieka vadība aktīvi iesaistās NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveides pārraudzībā, lai veicinātu atbilstošas pārvaldības un iekšējās kultūras izveidi;

29.3. procedūrās dokumentētās iekšējās kārtības ir praktiskas, ir skaidri saprotami un nodalīti manuāli veicamie procesi (ar detalizētu instrukciju par procesa gaitu), automatizētie procesi (ar detalizētu aprakstu par algoritma būtību, izejas datiem, iespējamajiem rezultātiem un parametriem, no kā ir atkarīgs rezultāts, testēšanas un kvalitātes kontroles kārtību u.tml.) un ārpakalpojumā nodotie procesi (paredzot detalizētu kārtību, kā finanšu tirgus dalībnieka darbinieki sadarbojas ar ārpakalpojuma sniedzēju, pieņem nepieciešamos lēmumus un vērtē ārpakalpojumā nodoto pakalpojumu kvalitāti);

29.4. ieceļot par NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanu atbildīgās personas, finanšu tirgus dalībnieks ir izvērtējis, ka šo personu praktiskā pieredze un profesionālā kompetence ir piemērota un atbilstoša tā plānotajai darbībai un klientu lokam piemītošo risku pārvaldībai, un ir veicis atbilstošu iekšējo pilnvaru un pienākumu sadali, t. sk. apzinājis un novērsis interešu konflikta situācijas, ja atbildīgie darbinieki ieņem vairākus amatus vai atbild par vairāku jomu pārraudzību;

29.5. ja procedūru izstrādē tiek piesaistīti ārējie konsultanti, finanšu tirgus dalībnieka atbildīgie darbinieki aktīvi sadarbojas ar konsultantiem, lai nodrošinātu, ka politikas un procedūras tiek izveidotas atbilstoši tā plānotā biznesa specifikai un sagaidāmajai riska ekspozīcijai. Finanšu tirgus dalībnieks jau pirms darbības atļaujas saņemšanas ir nodibinājis darba tiesiskās attiecības ar personu, kura pilda par NILLTPF novēršanas prasību izpildi atbildīgā darbinieka pienākumus, lai veicinātu prasībām atbilstošu iekšējo procedūru izstrādi un gūtu pārlicību, ka pēc konsultantu sagatavoto procedūru izstrādes atbildīgais darbinieks spēs nodrošināt izstrādāto kontroļu ieviešanu praksē;

29.6. ja finanšu tirgus dalībnieks paredzējis izveidot struktūrvienības (piemēram, filiāles vai pārstāvniecības) citās jurisdikcijās, tas izstrādā iekšējo kārtību

struktūrvienību darbības risku pārvaldībai un atbilstības nodrošināšanai un uzraudzībai, t. sk. ar mērķi nodrošināt attiecīgās dalībvalsts NILLTPF novēršanas normatīvo aktu prasību ievērošanu.

30. Sliktās prakses piemēri:

30.1. risku novērtējums nav dokumentēts vai ir formāls, satur garus, teorētiskus aprakstus vai nav ņemta vērā finanšu tirgus dalībnieka plānotās darbības specifika. Risku pārvaldībai nepieciešamās kontroles ir virspusējas, pārrakstot normatīvajos noteiktās prasības. Nav vērtēti finanšu tirgus dalībnieka rīcībā esošie vai risku pārvaldībai nepieciešamie resursi un nav noteikta spēja identificētos sagaidāmos riskus pārvaldīt;

30.2. risku novērtējumā un pārējos NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas dokumentos minētie nosacījumi, procesi vai kārtības nesakrīt ar darbības plānā vai biznesa procedūrās minēto vai procedūrās noteiktās kārtības un kontroles neatbilst risku novērtējumā minētajam. Finanšu tirgus dalībnieka vai ārējo konsultantu izstrādātās procedūras nav pielāgotas tā biznesa specifikai un neaptver visus iekšējās kontroles sistēmas elementus. Finanšu tirgus dalībnieka atbildīgie darbinieki nepārzina konsultantu izstrādātajās procedūrās minētās kontroles un kārtības un nespēj paskaidrot, kā tās tiks ieviestas praksē pēc darbības atļaujas saņemšanas;

30.3. procedūras satur no normatīvajiem aktiem pārrakstītas prasības bez detalizētas kārtības, kā finanšu tirgus dalībnieks īstenos normatīvajos aktos noteiktās minimālās prasības vai sasniegs izvirzīto mērķi (piemēram, pārliecināties par naudas līdzekļu izcelsmi vai nodrošināt pastāvīgu darījumu uzraudzību), ievērojot tā produktu vai pakalpojumu specifiku un sagaidāmo riska profilu. Procedūrās iekļautās kārtības ir pārāk plašas un nav atbilstošas biznesa specifikai (piemēram, ja kā paraugs ir izmantotas citas finanšu iestādes procedūras) vai nav balstītas uz risku izvērtējumu (piemēram, noteikts vienāds izpētes apjoms vai periodiskums dažādu riska kategoriju klientiem);

30.4. visās procedūrās pienākumi un veicamās darbības ir aprakstītas vispārīgi (piemēram, "sabiedrība veic", "sabiedrība nodrošina") un nesatur konkrētus norādījumus darbiniekiem, kā prasību izpildīt, un pienākumu sadalījumu starp struktūrvienībām. Nav izsekojams, kā notiek mijiedarbība starp manuālajiem, automatizētajiem un ārpalpojuma nodotajiem uzdevumiem;

30.5. finanšu tirgus dalībnieka vadība neizrāda interesi par NILLTPF novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveides gaitu, neiedziļinās problēmjautājumos un nevērtē to cēloni. Nozīmētajiem atbildīgajiem darbiniekiem nav praktiskās pieredzes NILLTPF novēršanas jomā vai izpratnes par finanšu jomas specifiku.